

4. Наливайко Д. С. Літературознавча імагологія : предмет і стратегії / Дмитро Сергійович Наливайко // Літературознавча компаративістика. – К. : ПЦ «Фоліант», 2005. – Вип. 1. – С. 27–44.
5. Полещук Г. Я. Поетика прози Миколи Вінграновського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.01 «Історія літератури» / Полещук Ганна Ярославівна. – К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2010. – 16 с.
6. Собчук Л. В. Проза Миколи Вінграновського і проблема художньої майстерності : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.01.06 «Теорія літератури» / Л. В. Собчук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2007. – 20 с.

УДК 882. 6 “19”-3:316.346.2

Тацяна Фіцнер

**ЖАНЧЫНА ЯК «ІНШАЕ» Ў ПАТРЫЯРХАТНАЙ КУЛЬТУРЫ:
(НА ПРЫКЛАДЗЕ РАМАНА А. БРАВА
«МЕНАДА І ЯЕ САТЫРЫ»)**

Фіцнер Т. А. Жінка як «інше» в патріархальній культурі: на прикладі роману Е. Браво «Менада і її сатири». У статті на образі Юлі, головної героїні роману Е. Браво «Менада і її сатири», аналізується вплив патріархальної культури (літератури зокрема) на формування сучасних стереотипів жіночності.

Ключові слова: жіночий лист, патріархальна культура, гендерні стереотипи, відтворення стереотипів, змінність стереотипів, любов, міф.

Фицнер Т. А. Женщина как «другое» в патриархальной культуре (на примере романа Е. Браво «Менада и её сатиры»). В статье на образе Юли, главной героини романа Е. Браво «Менада и ее сатиры», анализируется влияние патриархальной культуры (литературы в частности) на формирование современных стереотипов женственности.

Ключевые слова: женское письмо, патриархатная культура, гендерные стереотипы, воспроизводство стереотипов, изменяемость стереотипов, любовь, миф.

Ficner T. A. The Woman as «Another» in Patriarchate Culture (on the Example of E. Bravo's Novel «Menada and Her Satires»). The influence of patriarchate cultures (literatures in particular) on the formation of modern stereotypes of femininity is analyzed in the article on the image of Juli, the main heroine of E.Bravo's novel «Menada and her satires», and the results of such influence are traced back.

Key words: a female letter, patriarchate culture, gender stereotypes, reproduction of stereotypes, convertibility of stereotypes, love, a myth.

Пастаноўка навуковай праблемы і яе значэнне. Стан сучаснай літаратуры – тэма заўсёды актуальная, неадназначная і грунтоўна не даследаваная. Што тычыцца менавіта жаночай літаратуры (маецца на ўвазе пол аўтара), то яна ўсё яшчэ знаходзіцца на перыферыі адносна мужчынскай, таму менш прыцягвае да сябе пазітыўную ўвагу даследчыкаў. Жанчына-пісьменніца і на пачатку 21 стагоддзя ўспрымаецца як «іншае» ў патрыярхатнай культуры і грамадстве наогул. Тым не менш тэндэнцыя, згодна з якой паняцце «жаночага вобраза» актыўна замяняецца ўяўленнем пра «жанчыну як пазначальнае ў ідэалагічным дыскурсе» [10, 225], усё больш адчувальная. Сучасная беларуская жаночая проза прадстаўлена шматлікімі імёнамі, і творы Алены Брава займаюць сярод іх далёка не другараднае месца. Гэта адна з перспектыўных сучасных пісьменніц, асноўнай тэмай творчасці якой з’яўляюцца праблемы сучаснай жанчыны. Проза А. Брава практычна не даследаваная ў беларускім літаратуразнаўстве, тым больш не разглядалася з пазіцыі гендэра. Гендэрныя даследаванні з’явіліся ў беларускім літаратуразнаўстве параўнальна нядаўна, таму кола даследчыкаў, што працуюць у гэтым праблемным полі, даволі абмежаванае (Г. Кісліцына, С. Калядка), што і абумоўлівае актуальнасць заяўленай тэмы.

Мэта – сцвердзіць актуальнасць творчасці жанчын-пісьменніц, іх уплыў на пераасэнсаванне гендэрных стэрэатыпаў.

Задача – прааналізаваць уплыў патрыярхатнай культуры (літаратуры ў прыватнасці) на фармаванне сучасных стэрэатыпаў жаночасці (вобраз Юлі).

Выклад асноўнага матэрыялу і абгрунтаванне атрыманых вынікаў даследавання. Творчасць Алены Брава, на наш погляд, яркі прыклад жаночага пісьма (як формы самавыяўлення і супраціву патрыярхатнай культуры) ў беларускай жаночай прозе. Прааналізуем раман А. Брава «Менада і яе сатыры» [2; 3], які найбольш ярка выяўляе аўтарскую канцэпцыю існавання жанчыны ў патрыярхатным грамадстве. Твор падае адзін з варыянтаў паводзін жанчыны ў патрыярхатным соцыуме, які, па слушнай заўвазе самой аўтаркі, яркі прыклад таго, «як не трэба жыць і не трэба кахаць...» [3, 28]. Здаецца, у творы амаль з самага яго пачатку ўсё вызначана і расстаўлена на свае месцы: ёсць гераіня і яе эвалюцыя (ці дэградацыя), ёсць трагічны фінал, ёсць выснова А. Брава і яе максімальнае дыстанцыянаванне ад гераіні. Аднак твор выклікае шэраг супярэчлівых думак і разважанняў

адносна каштоўнасцей патрыярхатнай культуры, спрадвечнай і заўсёды актуальнай праблемы гендэрных узаемаадносін, праблемы ўзнаўлення стэрэатыпаў паводзін полаў уладнымі стратэгіямі розных узроўняў і культурай у тым ліку (літаратурай у прыватнасці). Увесь спектр гендэрных узаемаадносін апошняй часта зводзіўся і зводзіцца да каханья. І гэты «прывід» шукаецца чалавекам праз усё жыццё шляхам наймаверных высілкаў. Ахвярай пошукаў такога «прывіду» якраз і стала Юля, галоўная гераіня рамана А. Брава, якая захаплялася творами класікаў (чытала Талстога, Дастаеўскага, Чэхава, Купрына, Фіцджэральда) пра каханне – каханне няспраўджанае, самаахвярнае, нешчаслівае, трагічнае. Найбольш яе ўразіў «Ліст незнаёмкі» Цвейга, таму Юля, наколькі ёй гэта ўдаецца, будзе сваё жыццё згодна з гэтым сюжэтам. На думку псіхолагаў, існуе некалькі тыпаў падпарадкавання сацыяльным нормам: падатлівасць, ухваленне, ідэнтыфікацыя. Згодна з апошняй, «чалавек паўтарае дзеянні ролевых мадэляў толькі таму, што хоча быць падобным да іх» [1, 42]. Менавіта гэта і адбываецца з гераіняй А. Брава. Пакахаўшы ў юнацтве суддзю Сямёна Сямёнавіча, Юля марыць нарадзіць ад яго дзіця. Аднак гэтай мары не суджана было збыцца. Усё ж гераіні абавязкова патрэбны боль і адчай (у строгай адпаведнасці з класічным сюжэтам), таму ў яе жыцці з'яўляецца мноства мужчын, якія прымушаюць яе пакутаваць. Напрыканцы рамана Юля сустракаецца з адзінакаханым Сямёнам Сямёнавічам, які яе нават не пазнае (таксама згодна з класічным сюжэтам). Адбылося зліццё цел, аднак не ўзнікла пры гэтым Вялікага Каханья. Віртуальнае жыццё выявіла сваю несапраўднасць. Далейшае жыццё Юлі згубіла усялякі сэнс.

Па сутнасці, А. Брава ставіць пад сумненне выхаваўчую ролю патрыярхатнай літаратуры. Даводзіць, што мастацкія тэксты, створаныя пісьменнікамі-мужчынамі, з'яўляюцца адной з прычын такіх паводзін галоўнай гераіні, менавіта ў іх Юля знаходзіць і стэрэатыпы для пераймання, і разуменне Вялікага Каханья («**Бо чаго яно вартае, жыццё без каханья?**» [3, 15]), месца якому не знаходзіцца ў яе рэальным зямным жыцці. Статус «каханай», як вядома, акрамя адчування псіхалагічнага камфорту, надае жанчыне дадатковыя сацыяльныя балы [8], і Юля як «прадукт» патрыярхатнага грамадства цудоўна гэта разумее і адпаведна рэагуе.

Ёсць меркаванне, што раман А. Брава «Менада і яе сатыры» разлічаны на жаночую аўдыторыю, бо «такой хвалі непрыязі да муж-

чынскага полу ніводзін яго прадстаўнік добраахвотна не вытрымае...» [6, 6]. Мужчыны-пісьменнікі вякамі стваралі міф пра жанчын, які не заўсёды адпавядаў рэальнасці. Прынамсі, адлюстроўваў не ўсю разнастайнасць праяўленняў жаночасці. Прышоў час паслухаць «жаночую праўду» пра мужчын, якая не заўсёды будзе даспадобы апошнім. Думаецца, што і жанчыны-творцы свой мастацкі свет не доўга будуць насяляць негатыўнымі мужчынскімі персанажамі, выліваць у творы вякамі збірае не задавальненне мужчынамі – прыйдзе час і аб'ектыўнай ацэнкі. Нам падаецца, што твор прадыктаваны найперш нелюбоўю да жанчыны, якая вынікае з яе падпарадкаванай ролі ў грамадстве (і сям'і). А непрыязь да мужчын у тэксце другасная. Яна вынікае з зайздрасці да большых магчымасцей мужчын у сацыюме і са спрадвечнай эканамічнай залежнасці жанчын ад моцнай паловы чалавецтва, з выпрацаванага вякамі спадзявання на іх, а не на сябе. Пра гэта сведчаць вынікі гендэрных даследаванняў, якія «прывялі да разумення таго, што праблема няроўнасці полаў упіраецца ва ўзнаўленне няроўнасці магчымасцей» [9, 116]. Што тычыцца праблем сексуальнасці, то мужчыны такія ж ахвяры апошняй, як і жанчыны (аднолькава замкнёныя кожны ў сваёй). Іншая справа, што маральную адказнасць перад грамадствам за сексуальныя адносіны нясе ў асноўным жанчына: «Патрыярхальная этыка і рэлігія схільныя змешваць такія ўяўленні, як “сэкс” і “жанчына”, быццам цяжар адказнасці і ганьбы, звязаных з сэксам, прыпадае адно на жанчыну. Таму нячысты, грахоўны і шкодны сэкс звязваюць з жанчынай, а лепшыя чалавечыя якасці – з мужчынам» [7, 34–35]. Грамадства імкнецца кантраляваць жанчыну, наўмысна пазбаўляючы яе стану ўнутранай гармоніі і самастойнасці. Адбываецца такое маніпуляванне найперш пры дапамозе «даведзенага да фарсу хрысціянскага комплексу віны» [8, 214]. У творы А. Брава акцэнтуюцца ўвага на неабачлівасці жанчын і безадказнасці мужчын за лёс будучага чалавека, што спарадзіла наша грамадства. Апошняю праблему неаднойчы ўзнімалі ў сваіх творах пісьменнікі-класікі М. Гарэцкі («Маці»), Я. Колас («На ростанях»), К. Чорны («Люба Лук'янская»), І. Мележ («Палеская хроніка»). Кожны ў свой час аднолькава ацэньвалі безадказнасць мужчын перад жанчынай, законам, грамадствам, яшчэ ненароджаным чалавекам.

Але вернемся да той думкі, што менавіта жанчыне складана чытаць падобны тэкст, бо, згодна з А. Калодны, «жанчына заўсёды чытае ў

тэксце свой асабісты рэальны жыццёвы эксперымент» [5, 151]. Так, усю разнастайнасць паняццяў «жанчыны», «жаноккасці» І. Брва звяла да двух тыпаў: 1) «юных жанчын з помслівымі тварамі эрыній ды гарызантальнымі памкненнямі» [3, 17], крыніца злосці якіх дзіця, якое не дапамагло ўтрымаць самца і 2) «добрапрыстойных матрон», якія адзначаюць «энны шлюбны юбілей», а самі выдзіраюць пуцёўкі на адпачынак у сацстраху, каб «легчы пад кожнага, каго прырода надзяліла другаснымі прыкметамі самца. Гэта ў іх называецца: узяць ад жыцця ўсё» [3, 17]. Ёсць яшчэ адна «дурнічка», галоўная гераіня рамана, якая не ўпісваецца ў прапанаваную схему. У творы менш прадстаўлены другі тып жанчын, а найгоршым прадстаўніком першага з'яўляецца маці Юлі, Галіна Іларыёнаўна. Яе неўладкаванае асабістае жыццё вылілася ў нелюбоў да свайго дзіцяці і ўсіх «добрапрыстойных матрон», што карыстаюцца «благамі цывілізацыі» праз сваіх мужоў. Думаецца, што аўтарка тут моцна згушчае фарбы. Большасць жанчын, на шчасце, не такія «рамантычныя» і «эгаістычныя», як Юля, і не такія вырадкі, як Галіна Іларыёнаўна. Нараджэнне дзіцяці ў адначасе робіць жанчыну дарослай, адказнай, самадастатковай, дапамагае па іншаму глянуць на свет і людзей у ім, на мужчын у прыватнасці, крытычна іх ацаніць. Менавіта гэтага вопыту пазбягае ў творы галоўная гераіня, баючыся любых перашкод на шляху да Вялікага Каханя. Юля адназначна выбірае Вялікае Каханне і неўсвядомленую яшчэ ўстаноўку на паразу. Гэтаму спрыяюць самападман («б'яды ў тым, што мая гераіня *не можа глядзець праўдзе ў вочы*» [2, 49–50]), прайграванне чужых роляў, за якімі спрабавала схавацца, а на самой справе згубілася гераіня рамана: «СЯБЕ яна і намагаецца схаваць за дзесяткам партатыўных асоб, бо **ніхто не пакахае яе такую, якая яна ёсць!** Матэматык – выпадковасць» [2, 46]. Юля прыпадабняецца да кожнага наступнага каханка, імкнецца адпавядаць яго патрабаванням, прынамсі знешне і ў інтымных паводзінах: «Калі ён быў у ложку, побач з ёю, ёй і ў галаву не прыходзіла атрымаць якую-кольвек уцеху для сябе: гэта было гэтак жа немагчыма, як адшчыкнуць кавалак паднесенага ідалу ахвярнага ягняці. Яе сексуальнасць запазнылася...» [2, 49]. І толькі ў напісаных і неадпраўленых лістах да каханкаў Юля бывае шчырай перад імі, а перад сабой – адно толькі ў фінале. Яна, да ўсяго, неапраўдана заніжае планку патрабаванняў да мужчын, акрамя мужа-матэматыка: «Матэматыку далёка да ідэальнага каханка. І няважна, што ён называе жонку “мая паце-

рачка» сам мые посуд, а па выхадных прыносіць Юлі ў ложак то яблык, то кубачак чаю. Затое ён так непрыгожа жмурыцца, калі забывае ў бібліятэцы акуллары, а ў трыццаць год напэўна палысее, да таго ўжо маюцца перадумовы. Хіба пра такога *героя* яна марыла? Верагодна, яна ўсё ж развядзецца з ім, інакш ёй ніколі не спраўдзіць свой лёс, не сустрэць сваё Вялікае Каханне!» [2, 42]. Імітацыя кахання, сексуальнасці, якую Юля падмяніла тэхнічнасцю, вядзе ў рэшце рэшт да імітацыі жыцця, а ў выніку – да трагедыі. Тым, што не бачыць сапраўднага жыцця і сапраўдных людзей, гераіня фактычна здымае з сябе адказнасць за свой лёс. Практычны вопыт і інтэлектуальны досвед нічога не мяняюць у яе жыццёвым сцэнарыі, які Юля запазычыла ў маці: «Новыя і новыя мужчыны прыходзяць, каб пакарыстацца цэлам яе (Юлі. – Т. Ф.) маці. Некаторыя з іх хутка згінучь у алкагольным віры, другія – у турме, трэція проста знікнуць: вакол столькі жанчын, якія чакаюць цуду, і ўсіх трэба паспець ашчаслівіць! У любым выпадку, ніводны з іх не затрымаецца тут надоўга» [2, 35]. І гэта таксама адна з прычын адпаведных паводзін Юлі, як вынікае з тэксту. Можна, канешне, успрымаць яе смерць як своеасаблівы бунт супраць замацаваных грамадствам нормаў паводзін полаў (а можа і гэты крок ёй падказалі тэксты класікаў?). Толькі ці з'яўляецца такі ўчынак выхадам са становішча? Што ён выходзіць? А як жа быць з самакаштоўнасцю жыцця? Не лішнім будзе звярнуць увагу і яшчэ на адну прычыну трагічнай развязкі твора – праблему выхавання. Юля, згодна з тэкстам, вырасла ва ўмовах нават не недахопу, а поўнай адсутнасці мацярынскай любові. Таму ў яе выпрацаваўся так званы «комплекс непаўнавартаснасці». Юля залежная ад кожнага, хто прамовіць у яе адрас добрае слова: «Як толькі ёю хто-небудзь “цікавіцца”, у ёй успыхвае вар'яцкая надзея: а раптам гэта доўгачаканы Ён, уражаны яе ўнутранай прыгажосцю? Раптам яе ацэняць і, нарэшце, пакахаюць – на ўсё жыццё?» [3, 33]. А. Брава ў рамане «Менада і яе сатыры» і аповесці «Імя ценю – Святло» агучвае даволі жорсткую думку пра тое, што «маці дае жыццё, яна ж яго і забірае...» [3, 9]. Маецца на ўвазе менавіта фізічнае існаванне гераінь, а не толькі паталагічная псіхалагічная залежнасць ад той, што нарадзіла. Пазней Юля зразумее, што і маці – ахвяра жыцця, якая таксама ў свой час была рамантычнай дзяўчынкай, што «глядзела на далёкую зорку і чакала» [3, 19] ад Бога цуду ў выглядзе Вялікага Рамантычнага Кахання. Аднак запозна, каб змяніць свой жыццёвы сцэнарыі.

Вобраз Юлі (хоць, бясспрэчна, гіпербалізаваны, нават абсурдны) характэрны для творчасці А. Брава. Ён праглядаецца ўжо ў яе дэбютнай кніжцы «Каменданцкі час для ластавак» [4]. На жыццёвы сцэнарый галоўных гераінь твораў моцны ўплыў аказалі ўзаемаадносіны з маці. Вікторыя («Імя Ценю – Святло» Аля «Гапіць дзяўчатак тут дазволена») і нават Алеся («Каменданцкі час для ластавак») імкнуцца заслужыць увагу і любоў маці выдатнымі поспехамі ў вучобе і ідэальнымі паводзінамі, аднак гэта ім ніяк не ўдаецца. Незразумелыя і слабыя ў сваёй інакшасці, няздольныя абараніцца перад рэчаіснасцю, тым больш супрацьстаяць ёй, гераіні спрабуюць прыняць існуючыя правілы жыцця, якія супярэчаць іх думкам, пачуццям і жаданням, што не дае станоўчых вынікаў. Аб'ядноўвае гераінь і жаданне пакінуць гэты «абрыдлы тэатр жыцця» [4, 103]. Што да апавядання «Гапіць дзяўчатак тут дазволена», то мужчыны тут пададзены аўтаркай з пэўнай доляй негатыву і крытычнага стаўлення да іх з боку галоўнай гераіні Алі. Яна ўмее любіць і «чакаць» адзінага, што не перашкаджае ёй «перабівацца» тымі, хто трапляецца час ад часу на дарозе жыцця. І гэта не новы матыў у сучаснай беларускай жаночай прозе, з якой, аднак, вобраз раманнай Юлі быццам выпадае. Творы сучасных пісьменніц (В. Куртаніч, Л. Рублеўскай, Н. Бабінай, Е. Вежнавец, М. Мартысевіч і інш.) выяўляюць найбольш вобразы жанчын самадастатковых, валявых, моцных духам, якія ведаюць цану сабе і мужчынам, ведаюць, што ім патрэбна ў гэтым часовым і недасканалым свеце. Некаторыя з гераінь выбіраюць адзіноту, некаторыя свядома «калекцыянуюць» мужчын, некаторыя апускаюцца да іх «шляхам алькагалізацыі», некаторыя «шкадуюць–кахаюць» сваіх абраннікаў, некаторым-такі шчасціць сустрэць свой ідэал мужчынскасці, але ніколі жанчыны не збіраюцца зводзіць рахункі з жыццём. Бясспрэчна і тое, што мастацкі свет згаданых пісьменніц больш згарманізаваны. У А. Брава ж ён змрочны, беспрасветны. Лёс гераінь, як правіла, трагічны, прадвызначаны, аўтарка не пакідае ім шансаў ні на шчасце (Алесі з аповесці «Каменданцкі час для ластавак»), ні ўвогуле на жыццё (ні Алі, ні Юлі, ні Вікторыі), бо лічыць, што жанчына з самага нараджэння «асуджаная на паразу». Праўда, гераіня аповесці «Каменданцкі час для ластавак» Алеся, пражываючы сваё жыццё ў самарэфлексіі, развагах аб жаночай долі і праблеме выбару для жанчыны-творцы, калі патрэбна «раздзірацца напалам паміж Божым і

жаночым у табе, паміж дарам і абавязкам...» [4, 94], усё ж глядзіць на свет аптымістычна, бо спадзяецца на іншы сцэнарый жыцця для дачкі Карыны. А, можа, гэта таксама самападман? У Алесі як маці назіраецца іншая крайнасць, чым у «юных жанчын» з рамана А. Брава – залішняя самаахвярнасць, самаадрачэнне ў імя дзіцяці. Яна гатовая паступіцца дзеля дачкі творчасцю, не ўлічваючы характэрную толькі дзіцяці «загану» – хутка вырастаць. Пры наяўнасці аднаго дзіцяці здзейсніць творчыя планы для гераіні аповесці, сумясціць іх з абавязкамі маці – задача рэальная і ажыццявімая. Тым больш, што вынікі залішняй самаахвярнасці маці ў імя дзіцяці цудоўна намалюваны А. Брава ў апавяданні «Змяя, пакрытая пёрамі птушкі сонца» [4, 171–182].

Разлад з сабой і з рэчаіснасцю ў гераінь А. Брава ідзе, на наш погляд, не ад непрымання «жаночай долі» ў спрадвечным яе разуменні і самаахвярнасці жанчыны ў імя біялагічнага доўгу (працягу роду), а ад звязанага з развіццём прагрэсу існавання чалавека ў свеце, са зменамі ў парадыме полаў. Уплывае таксама неадпаведнасць у біялагічным, псіхічным і сацыяльным сталенні асобы. Першае адбываецца хутчэй, таму так лёгка трапіць у «біялагічную пастку» – працяг роду. Аднак у наш час, і асабліва ў фемінісцкім дыскурсе, гаворка ідзе якраз пра ўсвядомленае мацярынства. Жанчына павінна вырашаць, ці хоча яна стаць маці, а калі так, то ў якім узросце. Магчыма, пры меншай колькасці выпадкаў неўсвядомленага мацярынства ў грамадства ёсць шансы быць больш дасканалым (а можа нават і шчаслівым), а сучаснай жаночай літаратуры – аптымістычнай.

Высновы і перспектывы далейшага даследавання. Як вынікае са сказанага вышэй, проза А. Брава выяўляе адметнасць жаночага погляду на свет і ўзаемаадносіны полаў, на патрыярхатную культуру і яе ўздзеянне на чалавека, на месца жанчыны ў гэтай культуры, стварае міф пра сучасныя стэрэатыпы мужчынскасці і жаночкасці, каханне і выбар жанчыны.

Творчасць А. Брава з'ява ў айчыннай літаратуры адметная і цікавая і з'яўляецца ўдзячным матэрыялам для далейшых і больш грунтоўных даследаванняў. Сказанае асабліва тычыцца гендэрнага аспекта прачытання яе твораў (апавяданняў і аповесцяў), а таксама аналізу яе творчасці ў кантэксце развіцця сучаснай беларускай літаратуры і славянскіх літаратур. Таму тэма гэтая не толькі актуальная, а і перспектыўная.

Спис використаної літератури

1. Берн Ш. Гендерная психология (Секреты психологии) / Ш. Берн. – СПб. : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2001. – 320 с.
2. Брава А. Менада і яє сатыры / А. Брава // Маладосць. – 2008. – № 9. – С. 24–56.
3. Брава А. Менада і яє сатыры / А. Брава // Маладосць. – 2008. – № 10. – С. 14–49.
4. Брава А. Каменданцкі час для ластавак : аповесці, апавяданні / А. Брава. – Мн. : Маст. літ., 2004. – 183 с. – (Дэбют).
5. Жеребкина И. Прочти мое желание... Постмодернизм, психоанализ, феминизм / И. Жеребкина. – М. : Идея-Пресс, 2000. – 256 с.
6. Капуста, Ж. На іншай хвалі / Ж. Капуста // ЛіМ. – 2008. – № 50. – 12 снежня. – С. 6.
7. Мілет К. Тэорыя сэксуальнай палітыкі / К. Мілет // АРСНЕ: Кабеты. – 1999. – № 3. – С. 6–41.
8. Ровенская Т. «Виновата ли я...?», или феномен гендерной вины (на материале женской прозы 80-х – начала 90-х годов) / Т. Ровенская // Гендерные исследования. – 1999. – № 3. – С. 214–224.
9. Сенаторова Н. Эти хорошие плохие женщины / Н. Сенаторова // Неман. – 2008. – № 3. – С. 113–117.
10. Усманова А. Беззащитная Венера / А. Усманова // АРСНЕ: Кабеты. – 1999. – № 3. – С. 221–240.

УДК 821.161.2, 821.162.1

Ольга Циганок

**ЛАТИНО-, ПОЛЬСЬКО- ТА УКРАЇНОМОВНІ ПАРОДІЇ
ЕПІТАФІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТИКАХ XVII – ПЕРШОЇ
ПОЛОВИНИ XVIII СТ. (ІМАГОЛОГІЧНИЙ ВИМІР)**

У статті розглядаються особливості передачі літературних образів при пародіюванні епітафій, вибраних автором з українських курсів поезики XVII – першої половини XVIII ст.

Ключові слова: епітафії, поезики, пародія, імагологія.

Цыганок О. М. Латино-, польско- и украиноязычные пародии эпитафий в украинских поэтиках XVII – первой половины XVIII в. (имагологическое измерение). В статье рассматриваются особенности передачи литературных образов при пародировании эпитафий, извлеченных автором с украинских курсов поэтики XVII – первой половины XVIII в.

Ключевые слова: эпитафии, поэтики, пародия, имагология.